Europos Sąjungos
oficialusis leidinys

LT
L serija

2024/2770

2024 10 28

KOMISIJOS DELEGUOTASIS REGLAMENTAS (ES) 2024/2770

2024 m. liepos 15 d.

kuriuo dėl dangos medžiagų ir drėgmę išsaugančių polimerų biologinio skaidumo kriterijų iš dalies keičiamas Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2019/1009

(Tekstas svarbus EEE)

EUROPOS KOMISIJA,

atsižvelgdama į Sutartį dėl Europos Sąjungos veikimo,

atsižvelgdama į 2019 m. birželio 5 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) 2019/1009, kuriuo nustatomos ES trąšiamųjų produktų tiekimo rinkai taisyklės ir iš dalies keičiami reglamentai (EB) Nr. 1069/2009 ir (EB) Nr. 1107/2009 bei panaikinamas Reglamentas (EB) Nr. 2003/2003 ([1]), ypač į jo 42 straipsnio 1 dalį,

kadangi:

(1) Reglamente (ES) 2019/1009 yra nustatytos ES trąšiamųjų produktų tiekimo rinkai taisyklės. Pagal to reglamento II priedo 9-os sudedamųjų medžiagų kategorijos reikalavimus ES trąšiamųjų produktų sudėtyje gali būti polimerų, skirtų maistinių medžiagų išsiskyrimui kontroliuoti (dangos medžiagos) arba produktų gebai išsaugoti drėgmę ar drėkstamumą gerinti (drėgmę išsaugantys polimerai) arba naudojamų kaip rišamosios medžiagos. Dangos medžiagos visų pirma naudojamos gaminant kontroliuojamo išsiskyrimo trąšas. Jų paskirtis yra lėtai ir laiku išskirti augalams reikalingas maistines medžiagas, taip sumažinant maistinių medžiagų išplovimą. Tokių produktų naudojimas yra labai svarbus siekiant Komisijos komunikate dėl strategijos „Nuo ūkio iki stalo“ ([2]) nustatyto tikslo bent 50 % sumažinti maistinių medžiagų praradimą, kartu užtikrinant, kad neblogėtų dirvožemio derlingumas. Drėgmę išsaugantys polimerai taip pat gali būti naudojami kitų kategorijų ES trąšiamuosiuose produktuose, pavyzdžiui, dirvožemio gerinimo medžiagose ir auginimo terpėse. Jie, be kita ko, tiesiogiai prisideda prie tausaus vandens naudojimo žemės ūkyje. Polimerinės rišamosios medžiagos gali būti naudojamos auginimo terpėse. Tokie produktai neturi būti naudojami sąlytyje su dirvožemiu;

(2) visur esantys maži sintetinių arba chemiškai modifikuotų gamtinių polimerų fragmentai, kurie yra netirpūs vandenyje, labai lėtai skaidosi ir kuriuos lengvai praryja gyvi organizmai, kelia susirūpinimą dėl jų bendro poveikio aplinkai ir, galimai, žmonių sveikatai. Tai ypač taikytina polimerams, kurių sąmoningai pridedama į ES trąšiamuosius produktus, kurie vėliau išleidžiami į aplinką. Reaguodama į šį bendrą susirūpinimą, Komisija priėmė Reglamentą (ES) 2023/2055 ([3]), kuriuo Europos Parlamento ir Tarybos reglamente (EB) Nr. 1907/2006 ([4]) nustatomas bendrasis sintetinių polimerų mikrodalelių tiekimo rinkai apribojimas. Kai kurių rūšių polimerams (pvz., chemiškai nemodifikuotiems gamtiniams polimerams) ir tam tikrus biologinio skaidumo ar tirpumo kriterijus atitinkantiems polimerams bendrasis apribojimas netaikomas ir jie gali būti toliau tiekiami rinkai.

([1]) OL L 170, 2019 6 25, p. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2019/1009/oj.

([2]) Komisijos komunikatas „Sąžininga, sveika ir aplinkai palanki maisto sistema pagal strategiją „Nuo ūkio iki stalo“ (COM(2020) 381 *final*, 2020 m. gegužės 20 d.).

([3]) 2023 m. rugsėjo 25 d. Komisijos reglamentas (ES) 2023/2055, kuriuo dėl sintetinių polimerų mikrodalelių iš dalies keičiamas Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (EB) Nr. 1907/2006 dėl cheminių medžiagų registracijos, įvertinimo, autorizacijos ir apribojimų (REACH) XVII priedas (OL L 238, 2023 9 27, p. 67, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2023/2055/oj).

([4]) 2006 m. gruodžio 18 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1907/2006 dėl cheminių medžiagų registracijos, įvertinimo, autorizacijos ir apribojimų (REACH), įsteigiantis Europos cheminių medžiagų agentūrą, iš dalies keičiantis Direktyvą 1999/45/EB bei panaikinantis Tarybos reglamentą (EEB) Nr. 793/93, Komisijos reglamentą (EB) Nr. 1488/94, Tarybos direktyvą 76/769/EEB ir Komisijos direktyvas 91/155/EEB, 93/67/EEB, 93/105/EB bei 2000/21/EB (OL L 396, 2006 12 30, p. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2006/1907/2014-04-10).

Reglamentu (ES) 2019/1009 Komisija įpareigojama iki 2024 m. liepos 16 d. įvertinti dangos medžiagų ir drėgmę išsaugančių polimerų, naudojamų kaip ES tręšiamųjų produktų sudedamosios medžiagos, biologinio skaidumo kriterijus. Todėl ES tręšiamiesiems produktams tas Reglamente (EB) Nr. 1907/2006 nustatytas bendrasis apribojimas netaikomas.

Komisija, remdamasi išorės tyrimu, įvertino dangos medžiagų ir drėgmę išsaugančių polimerų biologinio skaidumo kriterijus ir tų kriterijų atitikties patikrinimo bandymų metodus (toliau – tyrimas) ([5]);

(3) atliekant tyrimą sukurta priemonė, skirta polimerų biologiniam skaidumui prognozuoti, naudojant matematinį modelį ir parodant koreliaciją tarp biologinio skaidumo bandymų sąlygomis ir natūralios aplinkos, būdingos įvairiems Sąjungos regionams. Tokiu būdu tyrime buvo įvertinti įvairūs veiksniai, pavyzdžiui, dirvožemio temperatūra, dirvožemio pH, vandens kiekis dirvožemyje, vandens temperatūra ir kiti su polimero savybėmis susiję veiksniai (cheminė struktūra, kristališkumas, paviršius ir storis). Tyrime pateikti pasiūlymai dėl biologinio skaidumo dirvožemyje ir vandenyje kriterijų;

(4) biologinio skaidumo kriterijai turėtų būti nustatyti tiek dirvožemio (pagrindinė terpė, kurioje naudojami produktai), tiek vandens (išplovimo ar kitokio atsitiktinio patekimo į paviršinio vandens telkinius atveju) aplinkai.

Kalbant apie biologinį skaidymą dirvožemyje, kaip sudedamąsias medžiagas turėtų būti leidžiama naudoti tik tokius polimerus, kurie visiškai susiskaido arba mineralizuojasi per 48 mėnesius nuo funkcionalumo laikotarpio pabaigos. Siekiant sutrumpinti bandymo laikotarpį, turėtų būti leidžiama naudoti pagreitintą bandymo metodą. Tyrimas parodė tinkamą koreliaciją tarp realių sąlygų ir bandymui atlikti pasirenkamų sąlygų, kai temperatūra aukštesnė nei 25 °C. Atliekant bandymus aukštesnėje temperatūroje, pvz., 37 °C, biologinis skaidymas paspartinamas ir tokios sąlygos dar laikomos priimtinomis, atsižvelgiant į mikrobiologinius ir nuo aplinkos priklausančius veiksnius realiomis sąlygomis. Iš rezultatų, gautų naudojant per tyrimą sukurtą dirvožemio priemonę, matyti, kad tam tikrais atvejais bandymo laikotarpis galėtų būti sutrumpintas. Todėl reikėtų nustatyti pagreitintą bandymų 37 °C temperatūroje tam tikromis sąlygomis procedūrą, kaip alternatyvią galimybę įrodyti 90 % visišką suskaidymą arba mineralizaciją;

(5) vandens aplinkai skirtuose biologinio skaidumo kriterijuose turėtų būti atsižvelgiama tiek į polimero funkciją, tiek į esamus bandymų metodus. Kalbant apie polimero funkciją, dangos medžiagos arba drėgmę išsaugantys polimerai turi lėtai išleisti maistines medžiagas į dirvožemį arba didinti drėgmės išsaugojimą vidutiniškai 6–9 mėnesius. Taigi šie polimerai yra sukurti taip, kad veikiami įvairių dirvožemio veiksnių, pavyzdžiui, vandens, lėtai skaidytųsi. Biologinis skaidymas dirvožemyje, kuris neišvengiamai įvyksta per tą funkcionalumo laikotarpį, turėtų būti apribotas, kad polimeras vis dar galėtų atlikti savo funkciją. Kalbant apie esamus biologinio skaidumo vandenyje bandymų metodus, jie duoda patikimus 12 mėnesių laikotarpio rezultatus. Tokiu būdu Reglamente (ES) 2023/2055 nustatyti griežti vandens aplinkai taikomi kriterijai darytų neigiamą poveikį pirminei biologiškai skaidžių dangos medžiagų ir drėgmę išsaugančių polimerų funkcijai. Todėl turėtų būti nustatytas mažesnis biologinis skaidumas vandens aplinkoje per bandymus, tačiau vis tiek pakankamai didelis, kad leistų užtikrinti, jog polimerai nesikauptų vandens aplinkoje. Daroma prielaida, kad biologinio skaidymo procesas tęsis ir po 12 mėnesių bandymo laikotarpio ir per 48 mėnesius nuo funkcionalumo laikotarpio pasieks 90 %. Nors šio visiško suskaidymo negalima įrodyti esamais bandymų metodais, vis dėlto tai yra patikima prielaida, nes medžiagos biologinio skaidymosi potencialas jau patikrintas, o ji ir toliau bus veikiama tų pačių aplinkos veiksnių;

(6) realiomis sąlygomis dangos medžiagos ir drėgmę išsaugantys polimerai yra tokiuose ES tręšiamuosiuose produktuose, kurie turi būti naudojami dirvožemyje. Jie neturėtų patekti į vandens aplinką. Nors išplovimo į vandenį galimybės negalima visiškai atmesti, galimas pavojus vandens aplinkai yra mažesnis, nes atitinkami polimerai patektų į vandens telkinius tik jau pradėję skaidytis dirvožemyje. Siekiant dar labiau sumažinti galimą riziką, turėtų būti nustatytas ženklinimo reikalavimas, kad galutiniai naudotojai būtų įspėjami nenaudoti produkto netoli paviršinio vandens telkinių ir palikti apsaugines juostas, laikantis nacionalinių trąšų naudojimo priemonių. Jei tokių taisyklių nėra, turėtų būti paliekama bent 3 m apsauginė juosta;

([5]) Tyrimas, kuriuo siekiama įvertinti polimerų, naudojamų ES tręšiamuosiuose produktuose kaip dangos medžiagos arba siekiant padidinti drėgmės išsaugojimo gebą ar drėkstamumą, ir mulčio plėvelių biologinio skaidumo kriterijus, ISBN 978-92-68-05051-7; doi:10.2873/23399.

(7) siekiant užtikrinti vienodas konkurencijos sąlygas ir laikantis Reglamento (ES) 2019/1009 42 straipsnio 6 dalyje nustatytų kriterijų reikalavimų, turėtų būti išvardyti bandymų metodai, kuriais įrodoma atitiktis biologinio skaidumo kriterijams. Tokie bandymų metodai nustatyti Europos arba tarptautiniuose standartuose, todėl jie yra patikimi ir atkuriami;

(8) dėl polimerų, naudojamų kaip rišamosios medžiagos, Komisija gavo informacijos apie biologiškai skaidžių polimerų kaip rišamųjų medžiagų naudojimą. Jei tokie polimerai atitinka SMK 1 priskiriamiems polimerams nustatytas sąlygas, jie nekelia aplinkosaugos problemų, o specialieji ženklinimo reikalavimai dėl ES tręšiamųjų produktų, kurių sudėtyje yra tokių polimerų, naudojimo ir šalinimo yra nepagrįsti ir neturėtų būti taikomi;

(9) Reglamentas (ES) 2023/2055 nacionaliniams tręšiamiesiems produktams turi būti pradėtas taikyti nuo 2028 m. spalio 17 d. Nuoseklumo sumetimais ir siekiant suteikti pakankamai laiko prisitaikyti prie šiuo reglamentu nustatytų reikalavimų dėl polimerų biologinio skaidumo turėtų būti taikomas toks pat pereinamasis laikotarpis,

PRIĖMĖ ŠĮ REGLAMENTĄ:

1 straipsnis

Reglamentas (ES) 2019/1009 iš dalies keičiamas taip:

1) II priedas iš dalies keičiamas pagal šio reglamento I priedą;

2) III priedas iš dalies keičiamas pagal šio reglamento II priedą.

2 straipsnis

Šis reglamentas įsigalioja dvidešimtą dieną po jo paskelbimo *Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje*.

I priedas ir II priedo 1 punktas taikomi nuo 2028 m. spalio 17 d.

Šis reglamentas privalomas visas ir tiesiogiai taikomas visose valstybėse narėse.

Priimta Briuselyje 2024 m. liepos 15 d.

Komisijos vardu
Pirmininkė
Ursula VON DER LEYEN

I PRIEDAS

Reglamento (ES) 2019/1009 II priedo II dalies skirsnis „SMK 9: KITI POLIMERAI NEI MAISTO MEDŽIAGŲ POLIMERAI“ iš dalies keičiamas taip:

1) 1 punkto įvadinė frazė pakeičiama taip:

„ES tręšiamojo produkto sudėtyje gali būti polimerų, kai tų polimerų paskirtis:“;

2) 2 punktas pakeičiamas taip:

„2. Nuo 2028 m. spalio 17 d. 1 punkto a ir b papunkčiuose nurodyti polimerai turi būti:

a) polimerai, kurie yra gamtoje įvykusio polimerizacijos proceso rezultatas, nepriklausomai nuo proceso, per kurį jie buvo ekstrahuoti, ir kurie nėra chemiškai modifikuotos medžiagos, kaip apibrėžta Reglamento (EB) Nr. 1907/2006 3 straipsnio 40 dalyje, arba

b) polimerai, kurie yra biologiškai skaidūs pagal šio priedo 1 priedėlyje nustatytus kriterijus.“;

3) pridedamas 1 priedėlis:

„„1 priedėlis

SMK 9 kategorijos 1 punkto a ir b papunkčiuose nurodytų polimerų biologinio skaidumo kriterijai

1. SMK 9 kategorijos 1 punkto a ir b papunkčiuose nurodytų polimerų biologinis skaidumas įrodomas šiose dviejose aplinkos terpėse:

a) 1 terpė: dirvožemis ir

b) 2 terpė: gėlas, upės žiočių arba jūros vanduo.

2. Polimeras turi pasiekti:

a) 1 terpėje:

1) bent 90 % visišką suskaidymą, palyginti su pamatinės medžiagos skaidymu per 48 mėnesius, pridėjus etiketėje nurodytą funkcionalumo laikotarpį (FP), arba

2) bent 90 % mineralizaciją, išmatuotą kaip išsiskyręs CO_2, per ne daugiau kaip 48 mėnesius, pridėjus etiketėje nurodytą funkcionalumo laikotarpį (FP);

b) 2 terpėje: visišką suskaidymą, palyginti su pamatinės medžiagos skaidymu per 12 mėnesių, kaip nurodyta šioje lentelėje:

Įvertintas kriterijus	Teigiamo rezultato kriterijus (FP = 0)	Teigiamo rezultato kriterijus (FP = 1 mėnuo)	Teigiamo rezultato kriterijus (FP = 2 mėnesiai)	Teigiamo rezultato kriterijus (FP = 3 mėnesiai)	Teigiamo rezultato kriterijus (FP≥ 6 mėnesiai)
Minimalus tikslinis skaidymas po 12 mėnesių	≥ 43,8 %	≥ 41,0 %	≥ 38,1 %	≥ 35,1 %	≥ 25,0 %

Trumpesnių nei 6 mėnesiai funkcionalumo laikotarpių atveju, išskyrus nurodytuosius šioje lentelėje, teigiamo rezultato kriterijai apskaičiuojami pagal šią eksponentinę skilimo formulę:

$$TD12m = 1-\exp(-\lambda *(12-FP))$$

čia:

TD12m = – mažiausias tikslinis skaidymas po 12 mėnesių (išreikštas procentais),

λ = – skaidymo greitis, apskaičiuotas kaip $\lambda = -\ln(0,1) / t90$,

t90 = – 90 % biologinio skaidymo laikas, t. y. 48 mėnesiai,

FP = – funkcionalumo laikotarpis (išreikštas mėnesiais).

3. 2 punkto a papunktyje nurodytiems biologinio skaidumo kriterijams įrodyti taikomas vienas iš šių bandymo metodų:

   a) EN ISO 17556:2019. „Plastikai. Plastikinių medžiagų visiško aerobinio biologinio skaidumo dirvožemyje nustatymas, respirometru matuojant deguonies poreikį arba išskirto anglies dioksido kiekį“;

   b) ASTM D5988-96:2018. „Standartinis bandymo metodas plastikinių medžiagų aerobiniam biologiniam skaidymui dirvožemyje nustatyti.“

4. Kai 25–37 °C temperatūroje fazinio virsmo nėra (stiklėjimas arba lydymasis), temperatūra per bandymus pagal 3 punkto a arba b papunkčius gali būti 37°C.

   Tokiu atveju laikoma, kad 2 punkto a papunktyje nurodytas atitinkamas kriterijus yra įrodytas, jei polimeras pasiekia:

   a) ne mažiau kaip 45 % visišką suskaidymą arba mineralizaciją, kaip nurodyta 2 punkto a papunktyje, per 20 mėnesių, atliekant atskirą bandymą 25 °C temperatūroje, kai vyksta skaidymas arba mineralizacija, ir neturi būti pasiekta nuostovioji būsena, išskyrus atvejus, kai skaidymas ar mineralizacija yra bent 90 %, ir

   b) vieną iš šių kriterijų:

      i) bent 90 % visišką suskaidymą, palyginti su pamatinės medžiagos skaidymu per 20 mėnesius, pridėjus etiketėje nurodytą funkcionalumo laikotarpį, arba

      ii) bent 90 % mineralizaciją, išmatuotą kaip išsiskyręs CO_2, per ne daugiau kaip 20 mėnesių, pridėjus etiketėje nurodytą funkcionalumo laikotarpį.

5. 2 punkto b papunktyje nurodytiems biologinio skaidumo kriterijams įrodyti taikomas vienas iš šių bandymo metodų:

   a) EN/ISO 14851:2019 „Plastikinių medžiagų visiško aerobinio biologinio skaidumo vandens terpėje nustatymas. Metodas matuojant deguonies suvartojimą uždarame respirometre“;

   b) EN/ISO 14852:2021. „Plastikinių medžiagų visiško aerobinio biologinio skaidumo vandens terpėje nustatymas. Metodas, matuojant anglies dioksido išsiskyrimą“;

   c) ASTM D6691:2018 „Standartinis bandymo metodas plastikinių medžiagų aerobiniam biologiniam skaidymui jūros aplinkoje nustatyti, naudojant apibrėžtą mikroorganizmų konsorciumą arba natūralaus jūros vandens inokuliatą“.

6. SMK 9 kategorijos 1 punkto a papunktyje nurodytų polimerų atveju, bandymas atliekamas su medžiaga, kurią sudaro:

   a) polimeras arba polimerai, esantys ištisinėje dangoje ar sudarantys tokią dangą, dengiančią daleles (toliau – polimerų dalelės), savo sudėtimi, forma, dydžiu ir paviršiaus plotu panašūs į ES tręšiamojo produkto dangos medžiagą;

   b) izoliuota danga arba

   c) polimeras arba polimerai rinkai patiektu pavidalu, kai medžiagos pagrindas yra pakeistas inertiška medžiaga, pavyzdžiui, stiklu.

7. SMK 9 kategorijos 1 punkto b papunktyje nurodytų polimerų atveju, bandymas atliekamas su medžiaga, kurią sudaro polimeras rinkai patiektu pavidalu.

8. Kaip pamatinės medžiagos gali būti naudojamos šios medžiagos:

   a) teigiami kontroliniai ėminiai: biologiškai skaidžios medžiagos, pvz., mikrokristalinės celiuliozės milteliai, bepeleniai celiuliozės filtrai arba poli-β-hidroksibutiratas;

   b) neigiami kontroliniai ėminiai: biologiškai neskaidūs polimerai, pvz., polietilenas arba polistirenas.““

II PRIEDAS

Reglamento (ES) 2019/1009 III priedo I dalis iš dalies keičiama taip:

1) 1 punkto f papunktis pakeičiamas taip:

„f) produktų, kurių sudėtyje yra II priedo II dalies SMK 9 kategorijos 1 punkto a arba b papunkčiuose nurodyto polimero, atveju:

i) laikotarpis po naudojimo, kurio metu yra kontroliuojamas maisto medžiagų išsiskyrimas arba didinama geba išsaugoti drėgmę (funkcionalumo laikotarpis); jis turi būti ne ilgesnis kaip laikotarpis tarp dviejų panaudojimų vadovaujantis šio punkto d papunktyje nurodytomis naudojimo instrukcijomis;

ii) nurodymas naudoti produktą laikantis buferinių zonų, kurių reikalaujama pagal atitinkamas nacionalines taisykles naudojant tręšiamuosius produktus, arba, jei tokių taisyklių nėra, naudoti produktą bent 3 m atstumu nuo bet kurio paviršinio vandens telkinio;“;

2) 7 punktas pakeičiamas taip:

„7. Galutiniam naudotojui nurodoma nenaudoti produkto sąlytyje su dirvožemiu ir, bendradarbiaujant su gamintoju, užtikrinti, kad baigus naudoti tokį produktą, jis būtų patikimai pašalintas, jeigu ES tręšiamasis produktas:

a) yra auginimo terpė, kaip nurodyta I priedo II dalies PFK 4 kategorijos 2a punkte; arba

b) savo sudėtyje turi polimero, kuris produkte atlieka medžiagos rišiklio funkciją, kaip nurodyta II priedo II dalyje pateiktos SMK 9 kategorijos 1 punkto c papunktyje, ir kuris neatitinka nė vieno iš to priedo II dalies SMK 1 kategorijos 1 punkto f papunkčio i, ii, iii arba iv papunkčių reikalavimų.“